



Στην ερημιά του Φαμόνα, λίγο πιο έξω από το Μπουλαβάγιο, το μεγάλο κτήμα του Βάσου Μενδωνή απλωνόταν απέραντο πάνω σε λόφους και σε κάμπους. Δίπλα στο ποτάμι ήταν τα φυτά. Όπου ήταν ξεραΐλα και περίμεναν μόνο απ' τις βροχές, είχε ορίσει τα βοσκοτόπια. Όλα όμορφα και νοικοκυρεμένα. Το χορτάρι ψήλωνε πολύ όταν έβρεχε, και το μάζευαν και για το χειμώνα. Και κείνο το καλαμόχορτο που φυτρώνει άφθονο στις αφρικανικές ερημιές, και που είναι πάντα κίτρινο και σκληρό, και που δε χρησιμεύει σε άλλο τίποτα, το θέριζαν οι μαύροι στις λαγκαδιές και το μοσχοπουλούσε ο Μενδωνής για να φτιαχτούν στέγες σε σπίτια, κι απ' αυτό σκέπαζαν κι οι μαύροι του τα καλύβια τους.

Το μεγάλο σπίτι του Μενδωνή βρισκόταν ψηλά, σ' ένα λόφο που ο ίδιος τον ονόμαζε Βάθεια· ήθελε να του θυμίζει τη Μάνη. Οι μαύροι του τον ονόμαζαν Ν'κλο, δηλαδή «σπίτι». Τον είχε κληρονομήσει από τον πατέρα του. Όλα του τ' αδέρφια είχανε φύγει, σκιαγμένα από την ερημιά, κι απόμεινε μόνος στις πολλές άδειες

κάμαρες. Αγαπούσε τον τόπο, τη γη, μα ήταν και λίγο μονόχρωτος από φυσικού του. Είχε πάθος με την καλλιέργεια και τη βοσκή.

Κείνο το κρύο απόγευμα του Αυγούστου, ο Βάσος Μενδωνής γύριζε σπίτι καθισμένος στ' αλόγο του. Η βαριά κορμοστασιά του με τους τετράγωνους ώμους, τ' ασημόξανθα μαλλιά που πλαισίωναν το χαρακωμένο κι ηλιοψημένο του πρόσωπο, του έδιναν έναν ξενικό μα κι επιβλητικό αέρα, έτσι μάλιστα καθώς φορούσε το τυπικό χακί καπέλο με τη λουρίδα της λεοπάρδαλης γύρω και τη βαριά ζακέτα με το λευκό γούνινο γιακά. Οι μπότες του, μαύρες και καλογουαλισμένες, ήταν σφιχτά κολλημένες στα πλευρά του μεγάλώσωμου ζώου.

Κατέβηκε μπροστά στο σπίτι του, ενώ ο μαύρος Ντουένι έτρεξε να του πάρει τ' αλόγο. Μπήκε στο σαλόνι που του χρησίμευε και για γραφείο και πέταξε το χακί καπέλο του στην κρεμάστρα. Ο Ντουένι ξαναγύρισε και του είπε:

— Έχεις γράμμα, μπάας.

«Γράμμα» εννοούσε, όχι αυτά τα πολλά που μαζεύονταν σωρός στο γραφείο του δυο φορές τη βδομάδα, μα κείνο το ειδικό, που ερχόταν από το Γιοχάννεσμπουργκ, από τις τρεις του κόρες.

Κούνησε το κεφάλι του κι ο μαύρος έφυγε ευχαριστημένος από την καλή είδηση που του 'χε δώσει. Μπορούσε τώρα να το διαβάσει. Το ξεχώρισε από το σωρό και κάθισε μπροστά στο γραφείο φορώντας ακόμα τη

ζακέτα του. Το τζάκι έκαιγε στη γωνία σκορπώντας ευχάριστο φως στη μεγάλη κάμαρα. Μπήκε η Ελβίρα, μια μαύρη γυναίκα λίγο παχιά, περασμένης ηλικίας, γύρω στα σαράντα. Έκλεισε την πόρτα, ύστερα γονάτισε δίπλα του και πάσχιζε να του βγάλει τις μπότες. Ο Μενδωνής διάβαζε.

— Το δείπνο είναι έτοιμο, μπάας.

Εκείνος κούνησε το κεφάλι. Οι κόρες του τού έγγραφαν: «Το σχολείο είναι καλό, μπαμπά, μας αρέσει. Μόνο που δε μας αφήνουν να βγούμε έξω. Μονάχα το Σάββατο το απόγευμα, και τότε μαζί με τη δασκάλα, όταν αυτή έχει καιρό...»

Έν' αμυδρό χαμόγελο είχε ζωγραφιστεί στο πρόσωπό του. Η μαύρη του 'χε βγάλει τις μπότες και του φορούσε τις παντούφλες. Του πήρε και τη βαριά γούνινη ζακέτα και του πέρασε μια βελούδινη, μαλακιά, που τη φορούσε πάντα στο σπίτι.

— Γράφουν, άρχισε να μιλά ο Μενδωνής, ότι το σχολείο τους αρέσει. Έχει ωραίο φαγητό, παίζουν τένις και κολυμπάνε στην πισίνα. Τουλάχιστον δε θα τους λείψει το νερό. Αυτό είναι καλό, τι λες Ελβίρα; Θυμάσαι πώς έκαναν σαν τρελές να πάνε για μπάνιο στον ποταμό; Κει είναι καλά. Θα βγάλουν το γυμνάσιο και θα σπουδάσουν. Θα γίνουν τρεις καλές άσπρες κυρίες. Κι έπειτα, εδώ στην ερημιά, τι να έκαναν; Μόνες μαζί μου; Σε θυμούνται και σου στέλνουν χαιρετίσματα, Ελβίρα.

— Ναι, μπάας.

Η μαύρη, όρθια τώρα μπροστά του, τον άκουγε. Ξαφνικά ο Μενδωνής γέλασε.

— Μου γράφουν αστεία για τους δασκάλους τους, είπε. Είναι έξυπνα κορίτσια!... Μα...

Η όψη του σκυθρώπιασε πάλι. Διάβασε τις τελευταίες γραμμές κι ακούμπησε το γράμμα στο τραπέζι.

— Θέλουν, λέει —είπε τώρα με βαθιά χαμηλωμένη φωνή— να βρω και να τους στείλω μια φωτογραφία της μητέρας τους. Όλα τα κορίτσια έχουν φωτογραφίες δίπλα στα κρεβάτια τους. Κι αυτές έχουν μόνο τη δική μου...

Σώπασε, και με σουφρωμένο φρύδι βύθισε το βλέμμα του μπροστά του, πάνω στο σωρό τα χαρτιά. Η μαύρη γύρισε και βγήκε σιωπηλά. Για λίγα λεπτά έμεινε μόνος, με τα χέρια ακουμπισμένα στο γραφείο, στηρίζοντας εκεί το βαρύ του κορμί. Το μεγάλο παλιό εκκρεμές στη γωνία χτυπούσε μες στη σιωπή κι η φωτιά στο τζάκι τριζοβολούσε. Η ζέστη ήταν ευχάριστη. Σήκωσε τα μάτια και τα γυρόφερε στους βελούδινους καναπέδες και στα ράφια, που ήταν ανάκατα με βιβλία, μαστίγια, σακουλάκια με σπόρους και χρωματιστά βάζα. Η ματιά του έπεσε στην εσωτερική πόρτα. Η Ελβίρα στεκόταν εκεί και τον κοιτούσε.

— Το δείπνο είναι έτοιμο, μπάας, είπε.

Ο Βάσος Μενδωνής δεν κινήθηκε. Τα δάχτυλά του πάνω στο γραφείο χάιδευαν το ξύλο απαλά.